

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (14.04.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (61.049) Dünya (1.773.084) **Ölüm:** Türkiye (1.296) Dünya (111.652)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

“Salgınla mücadele ederken artan kadına yönelik şiddet vakalarıyla da mücadele etmek gerekir”

Bu salgın sırasında, hareketin kısıtlandığı, koruma sistemlerinin zayıfladığı “evde kalma” ile birlikte kadına yönelik şiddet artmaktadır. Evde kalmayla ilgili sınırlama, eşlerinden şiddet gören kadınların sosyal izolasyonunu artırmakta ve bu durum onlara yardımcı olabilecek kişilerden ve kaynaklardan kadınları daha da uzaklaştırmaktadır. Kadına yönelik şiddet döngüsünü önlemek için kadın ve çocukların haklarını korumaya ve desteklemeye yönelik önlemler alınmalıdır. Sosyal desteğin ve kolluk kuvvetlerinin müdahalesinin azaldığı “evde kalma” ve karantina şartları altında eşlerinden şiddet gören kadınların acil durum hatlarına, yardım hizmetlerine ve sığınma evlerine erişiminin kolaylaştırılması gerekmektedir.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-84 ([WHO Situation Report-84](#))

- Son 24 saat içinde hiçbir yeni ülke/bölge COVID-19 vakası bildirmemi.
- Bacille Calmette-Guérin (BCG) aşısının insanları COVID-19 virüsü enfeksiyonuna karşı koruduğuna dair bir kanıt yoktur. Bu soruyu ele alan iki klinik çalışma devam etmektedir ve DSÖ kanıt mevcut olduğunda kanıtları değerlendirecektir. Kanıt yokluğunda, DSÖ, COVID-19'un önlenmesi için BCG aşılmasını önermez. [Kaynak](#)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- DSÖ Genel Direktörünün 13 Nisan 2020 tarihli COVID-19 basın toplantısında yaptığı açılış konuşmasında;
 - COVID-19'un çok hızlı artarken, çok daha yavaş azaldığını, bu yüzden kontrol önlemlerinin yavaş yavaş ve kontrollü bir şekilde kaldırılması gerektiğini;
 - Kontrol önlemlerinin, ancak temaslı izlemesi için ciddi bir kapasite de dahil olmak üzere doğru halk sağlığı önlemleri alındığında kaldırılabilirliğini;
 - Yoksul nüfus oranı yüksek olan ülkelerde, evde kalma emirlerinin ve bazı yüksek gelirli ülkelerde kullanılan diğer kısıtlamaların pratik olmayabileceğini;

- Dünyanın dört bir yanından gelen haberlerde, birçok kişinin yemeğe erişimde sorun yaşadığını;
- Okulların kapanmasının tahmini olarak 1.4 milyar çocuğu etkilediğini, bu durumun çocukların eğitimini aksattığını, bazılarının kötü muamelelere maruziyetini artırdığını, birçok çocuğu birincil gıda kaynaklarından mahrum ettiğini;
- Fiziksel mesafe kısıtlamalarının denklemin sadece bir parçası olduğunu ve uygulanması gereken birçok temel halk sağlığı önlemi olduğunu;
- Tüm ülkeleri, insan haklarını ihlal etmeden evde kalma tedbirleri uygulamalarını sağlamaya çağırdıklarını;
- Her hükümetin, tüm vatandaşlarını ve özellikle de en savunmasız olanlarını korurken durum değerlendirmesi yapması gerektiğini;
- Ülkelerin kısıtlamaları kaldırmak için izlemesi gereken stratejilerin *güncellendiğini*, ele alınması gereken faktörlerin:
 1. Bulaşın kontrol altında olması;
 2. Sağlık sistemi kapasitelerinin her vakayı tespit etmek, test etmek, izole etmek, tedavi etmek ve her teması izlemek için elverişli olması;
 3. Sağlık tesisleri ve huzurevleri gibi özel ortamlarda salgın risklerinin en aza indirilmesi;
 4. İşyerlerinde, okullarda ve insanların gitmesi gereken diğer yerlerde önleyici tedbirlerin uygulanmakta olması;
 5. Ülke dışından gelecek risklerin yönetilebilmesi;
 6. Toplulukların “yeni norm”a uyum sağlamak için tamamen eğitilmiş, katılımlı ve yetkin olması gerektiği;
- Her ülkenin, bulaşsız veya düşük bulaşlı bir sabit duruma ulaşmak amacıyla, bulaşın yavaşlatılması ve hayat kurtarılması için kapsamlı bir dizi önlem alması gerektiğini;
- Ülkelerin, COVID-19'un neden olduğu ölüm oranları ile bunalmış sağlık sistemlerinden kaynaklanan diğer hastalıklar ve sosyoekonomik etkiler arasında bir denge kurmaları gerektiğini belirtti. [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, “**COVID-19 Ülkelere Göre Seyahat Önerileri**”ni güncelledi (13.04.2020). [Kaynak](#)
- Okulların kapalı olduğu bu dönemde çocuk sağlığı ve bakımı için CDC;
 - Çocuklarda semptomların hafif olabileceğinden diğer çocuklar ve özellikle yaşlı-ek hastalığı bulunan yetişkinlerle sosyal mesafeye dikkat edilmesini,
 - 2 yaş ve üstü çocukların maske kullanmasını,
 - Stres belirtilerine dikkat edilmesini,
 - COVID-19 hakkındaki sorularını yanıtlamak ve anlayabilecekleri şekilde anlatmak için zaman ayrılmasını,
 - Günlük korunma tedbirlerinin öğretilmesini,
 - Zihinsel ve fiziksel sağlıkları için aktif kalmalarına ve
 - Telefon veya görüntülü sohbet yoluyla sosyal katılımlarına yardımcı olunmasını önerdi (13.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, evsiz insanlar ile ilgili olarak;
 - Enfeksiyonun yayılmasını kolaylaştırabilecek toplu ortamlarda yaşamakta olduklarını,
 - Büyük çoğunluğunun yaşlı veya altta yatan hastalıkları olduğundan ağır COVID-19 hastalığı için yüksek risk altında olabileceklerini,
 - Sağlık kurum ve kuruluşlarının evsiz insanların savunmasız bir grup olduğunun farkında olması gerektiğini belirtti (13.04.2020). [Kaynak](#)
- ABD dışındaki sağlık kurumlarına yönelik, “**COVID-19: Sağlık Kurumlarında Ziyaretçilerin Yönetimi**” önerilerini yayınladı (13.04.2020). Önerilerde;
 - Toplum yayılımından bağımsız olarak sağlık kurumu ziyaretçilerinin sınırlandırılması,
 - COVID-19 semptomları olanların sağlık kurumlarına ziyaretçi olarak girmemeleri,
 - Ziyaretçilerin aktif taramasının ne zaman başlatılacağına dair toplum yayılımı sınırlarının belirlenmesi,

- o COVID-19'un yaygın toplum bulaşı olması durumunda ziyaretçilerin sağlık kurumlarına erişiminin kısıtlanması,
 - o Pediatrik hastalar ve/veya temel bakım hastalarının beslenmesi gibi nedenlerle COVID-19 hastalarının ziyaretlerinin zorunlu olduğu durumlarda bakım veren sayısının kısıtlanması,
 - o Bakım verenlerin hasta yanında bulunma süresi ve sıklığının planlanması,
 - o Kişisel koruyucu donanım kullanımı gibi alınması gereken önlemler konularında eğitilmeleri,
 - o Hasta ziyareti dışında kurum içi hareketliliklerin sınırlandırılması vurgulandı.
- [Kaynak](#)

Avrupa Parlamentosu (AP)

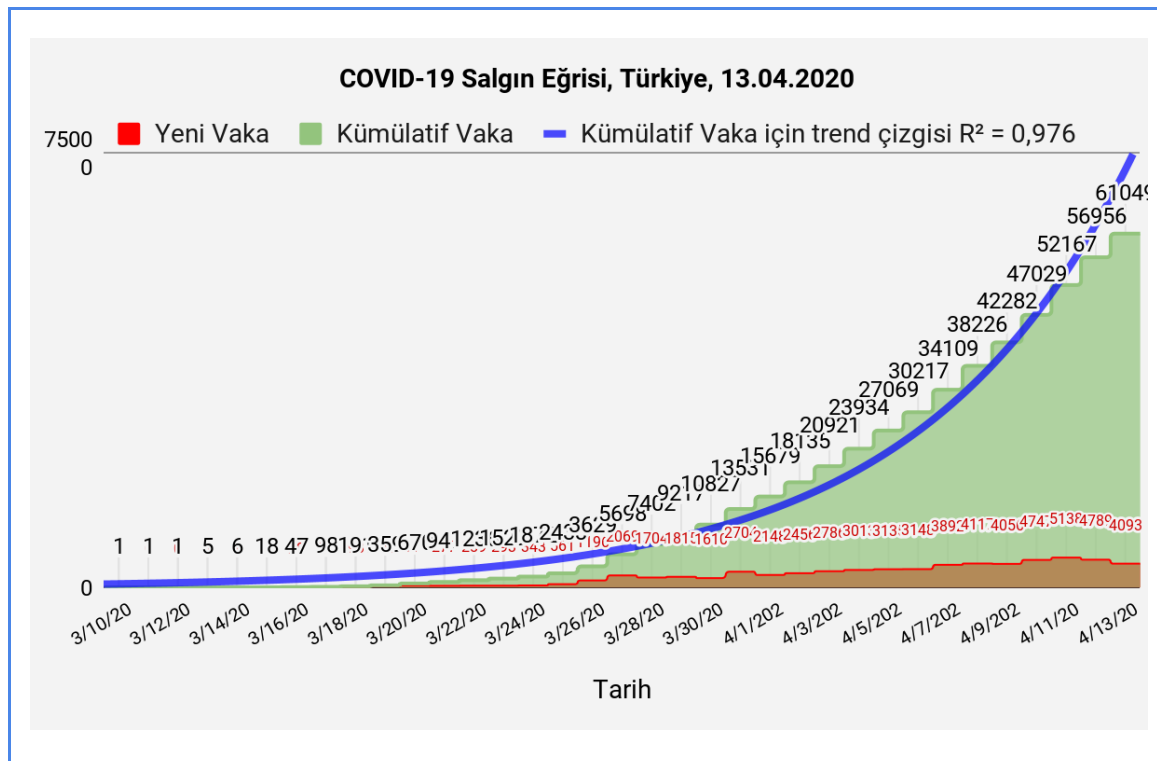
- Avrupa Parlamentosu, Türkiye'den COVID-19 mücadelesinde hapistekilerin ayırım gözetmeksizin tahliye edilmesini istedi (30.03.2020).
 - Türkiye'de hapisteki insan sayısını azaltmaya yönelik çalışmalar memnuniyet vericidir.
 - Af, ayırım gözetmeksizin ve objektif biçimde uygulanmalıdır.
 - AB pandemiye karşı mücadelesinde Türkiye'yi desteklemelidir. [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
13/04/2020	34.456	11,88	4.093	61.049	98	1.296	2,12

$$\text{Pozitiflik \%} = \text{Günlük Yeni Vaka Sayısı} / \text{Günlük Test Sayısı} \times 100$$

Vaka-Fatalite Oranı % = $\text{Kümülatif Ölüm Sayısı} / \text{Kümülatif Vaka Sayısı} \times 100$ [Kaynak](#)

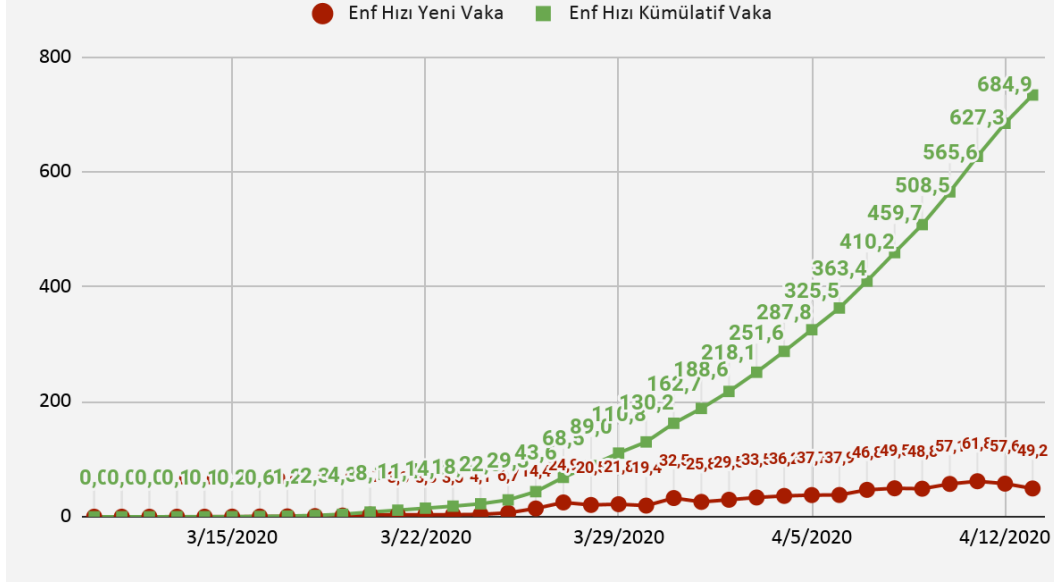

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (13.04.2020)

**Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.*

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 13.04.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (13.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

**Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.*

Cumhurbaşkanlığı

- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, video konferans yöntemiyle gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Kabinesi Toplantısı'nın ardından basın açıklaması yaptı (13.04.2020):
 - Hastane, yoğun bakım yatağı, doktor ve yardımcı personel, malzeme, araç gereç, ilaç gibi hususlarda hiçbir eksikliğimiz olmadığını;
 - Bireysel sağlık ve temizlik malzemesi tedarikinde sıkıntı yaşamadığımızı;
 - Eczanelerden alınabilecek maskeler için bugüne kadar 32 milyon vatandaşın Sağlık Bakanlığının doğrulama kodunun yer aldığı mesaj gittiğini;
 - Özel sektörün yanı sıra, Millî Eğitim Bakanlığında Millî Savunma Bakanlığına kadar kapasitesi olan tüm kamu kurumlarının maske üretimine hız verdiklerini;
 - Hastalığın seyrinde tedavi için kullanılan kimi ilaçların hem ham maddesi alınarak ülkemizde üretimi hem de tablet olarak temini hususunda sıkıntı yaşamadığımızı;
 - Sağlık kurumlarının hem teşhis hem tedavi hem de yoğun bakım üniteleri olarak salgınla başa çıkabilecek kapasite olduğunu;
 - 81 ilimize yayılmış olan bin 518 hastanede 100 bini tek kişilik olmak üzere 240 bin yatağa sahip olduğumuzu, yoğun bakım yatağı sayısının da 40 bini bulunduğunu;

- Yeşilköy ve Sancaktepe’de biner yataklı iki hastanenin yanısıra, Hadımköy’de 100, Derince’de 250 yataklı yeni hastane kurduklarını;
 - İnşası tamamlanan ve toplam yatak kapasitesi 2 bin 862 olan Başakşehir Şehir Hastanesinin ilk kısmını 20 Nisan’da, ikinci kısmını 15 Mayıs’ta hizmete açacaklarını; sadece bu hastanenin yoğun bakım yatağı sayısının 456 olduğunu;
 - Marmara Üniversitemize bağlı Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesinin 536 yatağı ile hasta kabulüne başladığını;
 - Bugüne kadar 34 ülkeye malzeme ulaştırdıklarını, önümüzdeki günlerde de bu desteği devam ettireceklerini;
 - Kabine toplantısında salgınla mücadele kapsamında **hafta sonları sokağa çıkma yasağını önümüzdeki dönemde de ihtiyaç duyuldukça sürdürme kararı aldıklarını, 17 Nisan Cuma gecesi Saat 24.00’ten 19 Nisan Pazar gecesi saat 24.00’e kadar sokağa çıkma yasağı uygulanacağını;**
 - 25 bin lira limitli Paraf Ticari Kart vasıtasıyla 1.5 milyar liralık ilave bir kaynağın 67 bin esnafın hizmetine sunulduğunu;
 - Halkbank’ın 375 bin esnafımızın önümüzdeki üç ayda vadesi gelecek 3.5 milyar liralık taksit ödemesini herhangi bir ilave yük bindirmeden ertelediğini belirtti.
- [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık, COVID-19 ile mücadele kapsamında şantiyelerde alınması gereken tedbirlere ilişkin kılavuz yayımladı.
- **"Şantiyelerde 19 Adımda Yeni Tip Koronavirüse Karşı Korunun"** başlıklı kılavuzda, işverenin işyerinde aldığı tedbirleri çalışanlara bildirmesi gerektiğine de vurgu yapıldı (13.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Sn. Bakan, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki *kaynaştırma öğrencilerine yönelik* yeni ders anlatım videoları hazırlandığını belirtti (13.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - Kapalı cezaevlerinde COVID-19 tanısı konulan vaka bulunmadığını ancak 5 açık ceza infaz kurumunda tanı konulan 17 hükümlüden 3’ünün hayatını kaybettiğini, 1 hükümlünün tedavisinin ise yoğun bakımda devam ettiğini,
 - Adalet teşkilatında da pozitif vakalar bulunduğunu, izolasyon altında tedavi ve iyileşme süreçlerinin devam ettiğini belirtti (13.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - PTT’nin, evde emekli maaşı ve yardım ödemeleri kapsamında 8.4 milyon işlem gerçekleştirdiğini,
 - Evde yapılan emekli maaşı ve yardım ödemeleri ile maskelerin teslimi karşılığında hiçbir ücret talep edilmediğini belirtti (13.04.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- YÖK tarafından rektörlüklere gönderilen yazılarda;
 - Dış Hekimliği ve Eczacılık programlarından mezun aşamasında olan öğrencilerin staj/uygulama eğitimlerini;
 - Yaz dönemi de dahil uygun zamanda sağlık birimlerinde ve serbest eczanelerde koruyucu önlemler alınarak yapabilecekleri,
 - Eczacılık programları için simülasyon eğitimi, proje, vaka analizi vb. yoluyla da yapabilecekleri,
 - Her iki program için de dijital imkanlarla uzaktan öğretim yoluyla tamamlayabilecekleri bildirildi (13.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB Merkez Konseyi Sağlık Bakanı Fahrettin Koca' ya bir mektup gönderdi.
 - 10 Nisan günü ilan edilen sokağa çıkma yasağı nedeni ile çok sayıda yurttaşın yakın fiziksel temasına neden olan sosyal mesafe ihlallerine dair riskler konusunda uyardı. Şüphelilerin temas durumlarının saptanması, formlarla kayıt altına alınması, tarama testi yapılması gerektiğini bildirdi.
 - Temel gıda maddeleri, fırınlar dışında, yeraltı madenler, fabrikalar, orta-küçük işletmelerin kapatılıp; tüm işçilerin ücretli izne çıkarılması gerektiği kaydedildi.
 - Enfekte sağlık çalışanlarının arttığı konusunda uyardı. [Kaynak](#)
- TTB Merkez Konseyi, COVID-19 pandemisi ile mücadele sürecinde özel sağlık kuruluşlarında ve muayenehanelerde çalışan hekimlerin sorunlarına dair bir açıklama yayınladı. Salgında hekimlerin hem sağlıkları, hem de özlük haklarının tehlikede olduğu vurgulandı. [Kaynak](#)
- TTB, SB'na yazı göndererek, COVID-19 pandemisi dolayısıyla iş yükü ve yoğunluğu artan sağlık çalışanlarının görev dağılımının planlı, adaletli ve eşit şekilde yapılmasını istedi. [Kaynak](#)
- TTB Merkez Konseyi, SB Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne yazı göndererek, salgın tedbirleri kapsamındaki idari karar gereğince atandıkları yerde göreve başlayamayan hekimlerin, bulundukları yerdeki çalışma sürelerinin devlet hizmet yükümlülüğü süresinden sayılmasını istedi. [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- Ankara'nın COVID-19 pandemisine kolay ulaşılabilir ve üst düzey sağlık hizmeti veren hastanelerinin kapatıldığı bir dönemde yakalandığını belirten 120'den fazla örgütün bir araya gelerek oluşturduğu "Hastanemi Açın Platformu (HAP)";
 - Geçen hafta yaptıkları basın açıklamasıyla Ankara Numune, Türkiye Yüksek İhtisas, Dışkapı Çocuk, Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ve Ulus Devlet Hastanelerinin açılmasını talep etmişti.
 - Bu talebe, farklı partilerden siyasiler de destek vererek 13 Nisan 2020 tarihinde Ankara Tabip Odası'nın twitter hesabından yapılan canlı yayında görüşlerini kamuoyuyla paylaştılar (13.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği

- Derneğin web sitesinde "**Maske Çeşitleri ve Kullanım Amaçları**" isimli bir bilgilendirme yazısı yayımlandı (12.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- Dernek Başkanı ve Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Alpay Azap, iki günlük sokağa çıkma yasağıyla ilgili olarak;
 - Her şehirde aynı önlemin gerekemeyebileceğini, bu kararın İl Pandemi Kurullarına ve halk sağlıkçılara bırakılması gerektiğini,
 - Her önlemin bir dezavantajı, sosyal ve ekonomik sonuçları olduğunu göz ardı edilmemesi gerektiğini ifade etti (13.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- Prof. Dr. Dilek Aslan Günün Konusunda “Çocukluk Çağı Aşılarında Aksaklık Olmamalı!” vurgusunu yapmıştır. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Çin’de Hubei eyaleti dışında COVID-19’un değişen epidemiyolojisi ve yayılım dinamikleri: tanımlayıcı bir modelleme çalışması

Çin’de Hubei dışında salgının değişen epidemiyoloji ve yayılım dinamiklerini anlamak ve müdahale politikasına rehberlik etmek için planlanan ve 19 Ocak-17 Şubat 2020 arasında 30 ilden 8579 kesin vakanın incelendiği çalışmada; kılavuzların dördüncü güncelleme tarihi (27 Ocak) kullanılarak salgın iki zaman dilimine bölünmüş ve vakaların demografik ve epidemiyolojik özellikleri, kuluçka dönemleri ve Rt değerleri karşılaştırılmış. Salgın ilerledikçe vakalar arasında genç yaştakilerin arttığı, semptom başlangıcından hastaneye yatışa kadar geçen ortalama sürenin azaldığı, ortalama kuluçka süresinin 5,2 gün (1,8–12,4), ortalama seri aralığının 5,1 gün (1,3–11,6), Rt’nin ise 30 Ocak’tan sonra salgın eşiğinin (1’in) altında olduğu saptanmış. Bu farklar; halkın ve doktorların farkındalığının artmasına, davranışsal değişikliklere, sağlık hizmetlerinin iyileşmesine, vakaların izolasyonu, temaslıların karantinası, trafik kısıtlamaları ve okulların kapatılması gibi önlemlere bağlanmış. Verilerin farklı kaynaklardan alınmış olması, coğrafi farklılıklar, vaka tanımının birkaç kez değiştirilmiş ve özellikle 27 Ocak’ta genişletilmiş olmasının göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiş. Salgın ilerledikçe bulaşıcı bireylerin daha hızlı izole edilmesine bağlı olarak toplumdaki bulaşma penceresinin kısaldığı gösterilmiş.

Zhang J. et al. *Evolving epidemiology and transmission dynamics of coronavirus disease 2019 outside Hubei province, China: a descriptive and modelling study. The Lancet Infectious Diseases* 2020. [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(20\)30264-4](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(20)30264-4)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Duygu Kavuncuoğlu, Uzm. Dr. Musa Şahin, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*